

Naar een internationaal wapenhandelsverdrag? (22.7.11)

Vorige week (11-15 juli 2011) vond op de hoofdzetel van de Verenigde Naties in New York de derde voorbereidende vergadering voor het internationale wapenhandelsverdrag (ATT) plaats. Diplomaten, ngo's en afgevaardigden van de wapenindustrie ontmoetten elkaar en bespraken de details van het toekomstige verdrag, bestemd om de internationale handel in conventionele wapens te reguleren. Tijdens deze voorbereidende vergadering werden vooral de bepalingen besproken die betrekking hadden op de praktische werking van het verdrag: de implementatie, rapportering en verificatie en de benodigde middelen. Aldus de elektronische nieuwsbrief van Pax Christi Vlaanderen.

De Control Arms Coalition, het netwerk van ngo's die campagne voeren voor een sterk ATT, verklaarde dat gedurende deze vergadering aanzienlijke vooruitgang geboekt werd. Een toenemend aantal belangrijke staten betuigden hun steun aan de procedure die zal leiden tot het verdrag. Zo spraken staten uit Latijns-Amerika, de Caraïben, Afrika en de Pacific die hard getroffen zijn door gewapend geweld hun steun uit, terwijl de vijf permanente leden van de VN-Veiligheidsraad (VS, Rusland, UK, Frankrijk en China), die samen instaan voor 88% van de globale wapenhandel, in een gemeenschappelijke verklaring zich er toe verbonden om het proces leidende tot een wapenhandelsverdrag te ondersteunen. Deze verklaring was bijzonder belangrijk, aangezien dit het eerste gezamenlijke communiqué van 's werelds grootste wapenexporteurs in het ATT-proces .

De voorbije voorbereidende vergadering kende eveneens positieve verklaringen van een groep van globale investeringsgroepen, een internationale coalitie van overlevenden van gewapend geweld en vertegenwoordigers van de wapenindustrie, die allen opriepen tot de realisatie van een robuust, legaal bindend internationaal wapenhandelsverdrag in juli 2012.

De basis lijkt nu wel gelegd voor een international wapenhandelsverdrag, toch is er nog steeds onzekerheid over cruciale bepalingen die nodig zijn voor een robuust ATT. Zo is er nog geen uitsluitsel over de scope, met name de bepaling over de wapens die onder het verdrag zullen vallen. De ngo's herhaalden hun aanbeveling om het verdrag inclusief te maken en alle mogelijke wapens (ook wapens van veiligheidsdiensten) en munitie onder het verdrag te laten ressorteren. Daarnaast vraagt de civil society met aandrang om ook mechanismen van internationale samenwerking en bepalingen voor de rechten van slachtoffers van gewapend geweld in het verdrag in te bouwen

Een belangrijke bepaling die tijdens deze derde voorbereidende vergadering werd besproken, draait om het aantal ratificerende staten die vereist zijn om het verdrag van kracht te laten worden. Een meerderheid van delegaties pleit voor een ratificatie door dertig staten om het verdrag in werking te laten treden. Andere staten menen dan weer dat een minimum aantal van de grote wapenexporteurs (de permanente leden van de Veiligheidsraad) het verdrag zouden moeten ratificeren, opdat een effectieve werking gegarandeerd zou zijn.

Zowel de ngo's als delegaties van de staten hebben reeds positie ingenomen rond deze bepalingen, maar tot op heden zijn hier nog geen definitieve beslissingen over genomen. Ambassadeur Moritan, de voorzitter van de voorbereidende vergaderingen verkiest immers om alle beslissingen te laten gebeuren bij de definitieve onderhandelingen in juli 2012. Deze methode verhindert volgens Moritan veto's van delegaties die het ganse proces zouden torpederen. Echter, dit houdt ook in dat in juli volgend jaar, bij de finale onderhandelingen, de inzet voor het international wapenhandelsverdrag zeer hoog zal zijn.
